עין משפם

נר מצוה

[א מיי' פ"ג מהל' סוטה הל' יא]:

וב מיי׳ פי״ב מהל׳ איסו״ב

הל' כ' טוש"ע אה"ע סי :ד סעי' ון

תוספות שאנץ

, ג' כוסות האמורות במצרים הוא בחלום שר

המשקים של פרעה ובמדרש יש דלעתיד

משקה הקב״ה האומות

כוס התרעלה וכשיגיעו

למצרים ואמר כבר שתיתי למצרים

שתה דאין שתיה זו כאחרות אלא⁽¹⁾ לא תק

עוד והיינו דכתיב אך שמריה ימצו ישתו כל

שטוריה ימצו ישונו כק רשעי ארץ: אמר מנימין גר המצרי אני מצרי וכו׳ כדי

שיהא כז כני ראוי לכוא

י ובלבל כל העולם חוץ ממואב כדאמר בפרק תפלת השחר וכי עמון

. ומואב במקומן הן יושבין והלא עלה סנחריב

ובלבלן. וי"ל דסנחריב לא

בלבל אותז של מצרים

אלא הביאן בחבלים ובשלשלאות עד לפני

חזקיה וראו הנס השלימו

. עמו וקבלו עול שמים

עליהן והחזירן למקומן אי

נמי י״ל דההוא דמנימין

, דהכא היתה אחר מ' שנה

שפסקה גלותן וחזרו

למקומן וה"נ קאמר התם

מנימיז כשראה שהתיר ר״י

ליהודה גר העמוני ואמר ליהודה אף אני כמו כן אמרו

לו לארצך יש קצבה לאחר

. מ' שנה כדכתיב בקרא גבי

מצרים מקץ מ' שנה אשיב

ולו איז קצבה: ומיהו פ״ה

וכו אין קצבה: וכיהו פיה הכא דלית ליה הא דאמר עמד סנחריב ובלבל כל

העולם והכי נמי קתני

(בפרק בתרא) (בתר דהך

ב. יוני דקידושיו אמר לו ור״ע]

מנימין טעית שכבר עלה סנחריב. ל״ה. משנבנה

מקדש ראשוז נגנז אהל

מועד ולית ליה לההוא תנא

כמאן דאמר דארון גלה לבבל כדאמר ביומא אלא

[בתוספתא]

ירושלים

וכשהצליח

כיון דסנחריב עמד

מסורת הש"ם

 לעיל ח:], כ) [לקמן טו:], ג) [חולין לכ.],
יבמוח עח. ע"ש חוספחה קדושין פ״ה, **ה**) ערכין טו.. ו) ותוספתא ספ"דן, ו) ודף כ.], ק) ובראשית מן, ט) [ירמיה מו], י) [פ"ה ה"ו], כ) פיי שמרים, () [וע"ע תוס' יבמות עו: יה מנימין וחוס' מגילה יב:

תורה אור השלם ישב בְּסַתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדִּי יִתְלוֹנְן:

תהלים צא א 2. וְעֵין נֹאַף שְׁמְרָה נֶשֶׁף לֵאמֹר לֹא תְשׁוּרֵנִי עָיִן וסתר פנים ישים:

יְטַהֶּנוֹ בְּנִים יְשִׁים. איוב כד טו הִבַּסֶּה שִׁנְאָה בְּמֵשְׁאוֹן.3 תגלה רעתו בקהל:

ייני בְּלְ מְאוֹ בְּקְהָלִי משלי כו כו בּי בָל סְאוֹן סאָן בְּרַעשׁ וְשְׁמָלְה מְגוֹלְלְה בְרָמִים וְהְיָהְה לְשְׁרַפְּה מארלר מייי מאַכלת אַש:

ישעיהו ט ד ישניהו טין 5. בְּסַאפְאָה בְּשַׁלְחָה הְרִיבֶנָּה הָגָה בְּרוּחוֹ הַקְשָׁה בְּיוֹם קָרִים: ישעיהו כז ח

וְאַתֶּם בְּנֵי יַעַקֹב לא בְלִיתָם: מלאכי גו י עלימוֹ רְעוֹת. 2. אַסְפֶּה עָלֵימוֹ רְעוֹת חצי אכלה בם:

חָצֵי אֲבַכֶּה בָּם: דברים לב כג 2. בִּמְלֹאוֹת שִׂפְּקוֹ יֵצֶר לוֹ כָּל יַד עֲמֵל תְּבוֹאָנּוּ: איוב כ כב 9. רַנְנוּ צַדִּיקִים בַּיִי

לישרים נאוה תהלה:

10. טָבָעוּ בָאַרֵץ שְׁעַרֵיהַ ושבר תַּלְכָּה וְשְׁרֶיהָ בַּגּוֹיִם אֵין מַלְכָּה וְשְׁרֶיהָ בַּגּוֹיִם אֵין תוֹרָה גַם נְבִיאֶיהָ לֹא תּוֹרָה גַּבּ יְּיֵ מָצְאוּ חָוֹוֹן מֵייְיָ: איכה ב ט

הגהות הב"ח

(ה) גמ' לה תשורני עין וסתר פנים ישים ד"ה וכ"ה צע"י: (ב) רש"י ד"ה לכמדה ללמדנו שבמדה: (ג) ד"ה דוד וכו' או של כסף וזהב כדי: (ד) תום' ד"ה מנימין וכו' נושא את אלו והכי פריך הכא ע"כ ל"פ אלא אם נמבלבלו: (ס) בא"ר לא בלבל מצרים והכי תנא בקדר: (ו) בא"ד דלא אשכחן בהדים שלם בלבלו ודאי

מוסף רש"י

דוד וביתו כדכתיב בספר שמואל (ב ה)

וכשבאו לרים ביתי לדקיהו טבעו

השערים דלתות השערים שהיו של

נקושת או של (ג) זהב כדי שלא ישאום

אויבים ועלים לא נשאו אתם: מה

שבקשה לא ניתן לה. שאסורה לבועל:

ומה שבידה נטלו הימנה. אם שותה

מים מתה ואם הודתה נאסרה

והפסידה

לבעלה

כתובתה:

אזור נאה . בצילצול. קג:). שלשה בספור החלום וכום פרעה וגו' וחוליו שהחריבה נבוכדנלר דכתיב וירמיה מז) לבא נבוכדנלר מלך בכל וגו' (שם). במלאות ספקו יצר לו. כשתמלה סחמו בעונות הרבה אז יצר לו, מבא עליו

ללה (ערכיו טו.).

פניה מוריקות. הכי תני לקמן" אינה מספקת לשתות עד שפניה מוריקות ועיניה בולטות: הרחתה לו בחלבעותיה. רמזה לו לבח אללה: מאכל בהמה. שעורים: במקידה של חרש. פחותה ומגונה

שבכוסות: שם נה פנים. פנאי ליפרע ממנה. ושמתי אני את פני (ויקרא כ) ונתתי (את) פני (שם יז) כולן לשון פונה אני מכל עסקי פניה מוריקות היא כחלה לו עיניה לפיכך ועוסקני בהן: מכסה שנאה במשאון. עיניה בולמות היא קלעה לו את שערה (שנאמר במשאון) המכסה דבר השנוי לפיכך יכהן סותר את שערה היא הראתה לו למקום. במשחון בחשך כמו שוחה (אוב ל) שעושה מעשיו בחושך: כי באצבע לפיכך ציפורניה נושרות ⁶ היא חגרה לו בצילצול לפיכך כהן מביא חבל המצרי כל סחון. שבא ללמדנו שאף עבירות וקושר לה למעלה מדדיה היא פשמה לו את קטנות נפרעות הימנו: **למה לי.** מאחת לאחת נפקא: **לכמדה**. יריכה לפיכך יריכה גופלת היא קיבלתו על כריסה לפיכך בטגה צבה י היא האכילתו מערני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה שבמדה שמודד מודדין לו הפרעון (ג) מעין החטא: שילוחה. איבודה מן העולם: ג' כוסום. בחלומו של שר היא השקתהו יין משובח בכוסות משובחים המשקים יו בימי פרעה נכה. לבא לפיכך כהן משקה מים המרים במקידה של נבוכדנלר מלך בבל להכוח את ארץ חרש היא עשתה בסתר ייושב בסתר עליון מלרים ש: עם הברותיה. לימות שם בה פנים שנאמר יועין נואף שמרה נשף המשיח. אלמא לא נטרדה במכה לאמר לא תשורני עין ווֹ וֹנוֹ׳ דבר אחר היא ראשונה: וכי פימא הנך אודו. עשתה בסתר המקום פירסמה בגלוי שנאמר הראשונים כלו כולן ואלו מאומות מחרות היו שנתישבו בחרך מלרים: נתכסה שנאה במשאון תגלה רעתו בקהל מלרי רחשוו. הוא עלמו נתגייר: (וגו') ומאחר דנפקא ליה מאחת לאחת למצא השיה לבני מלרים שניה. בת מלרית חשבון יכי כל סאון סואן ברעש למה לי גיורת וגר מלרי שתהא היא שניה לכמדה ומאחר דנפקא ליה מכי כל סאון לגירות כדי שיהא בן בני שלישי וראוי סואן ברעש בסאסאה בשלחה תריבנה למה לישה בת ישרהל לכתיב (דברים כג) לי לכדרב חינגא בר פפא דא"ר חינגא בר בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא פפא אין הקב"ה נפרע מן האומה עד שעת להם בקהל ה׳ שאם הייתי משיא לבני שילוחה שנאמר בסאסאה בשלחה וגו' מאיני מלרית רחשונה היה בן בני שני מלד האם דאמר ביבמות (דף עח.) והאמר רבא שלשה כוסות האמורות במצרים ובקידושין (דף סו.) [בנים אשר יולדו] למה אחת ששתת בימי משה ואחת ששתת להם הלך אחר פסולן. אלמא עדיין בימי פרעה נכה ואחת שעתידה לשתות עם מלרים הם דאילו שאר אומות מותרין חברותיה וכי תימא הגך אזרו והני אחריני לבא בקהל מיד. מנימין לית ליה הא נינהו יי והתניא אמר רבי יהודה מנימין גר דאמר בברכות (דף כח.) שהעמונים המצרי היה לי חבר מתלמידי ר' עקיבא אמר והמלרים מותרין לבא בקהל שכבר מנימין גר המצרי אני מצרי ראשון ונשאתי עלה סנחריב ובלבל את כל האומות והכי נמי קתני בתר דהך מילתא מצרית ראשונה באשיא לבני מצרית שניה בתוספתה דקדושין י אמר לו ר"ע כדי שיהא בן בני מותר לבא בקהל אלא אי מנימין טעית שכבר עלה סנחריב איתמר הכי איתמר א"ר חיננא בר פפא אין ובלבל כו': אהא. מן המקרא הזה: הקב"ה נפרע מן המלך עד שעת שילוחו חלי כלים. מכומי כלות: במלחות ספקו. כל רלונו: ילר לו. תבואנו שנאמר בסאסאה בשלחה תריבנה וגו' אמימר מתני להא דרב חיננא בר פפא אהא לרה: אלא נוה מהלה. על עסקי מ"ד •כי אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב נוה בתים שבנו יהללוהו: שלא שלעו שונאיהם במעשה ידיהם. להיות נהנים לא כליתם אני ה' לא שניתי לא הכיתי מהס: דוד דלחיב טבעו בארן לאומה ושניתי לה ואתם בני יעקב לא שעריה. לעיל מיניה כתיב חשב ה׳ כליתם היינו דכתיב יחצי אכלה בם חצי להשחית חומת בת ליון ועלה כתיב כלין והן אינן כלין יי אמר רב המנוגא איז טבעו בארץ ומלודת ליון היא עיר הקב"ה נפרע מן האדם עד שתתמלא סאתו

ועמודיו ואדניו היכא אמר רב חסדא אמר ועמודיו ואדניו היכא אמו וב ווטו ה השו אבימי תחת מחילות של היכל תנו רבנן יסומה נתנה עיניה במי שאינו ראוי לה מה שביקשה לא ניתן לה ומה שבידה נמלוחו ממנה שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו מה שמבקש אין נותנין לו ומה שבידו נומלין הימנו

דף כח.) דאמר בו ביום עמד יהודה גר עמוני לפניהם בבית המדרש ואמר להם מה אני לבא בקהל אמר לו ר"ג אסור אתה א"ל ר' יהושע מותר אתה א"ל ר"ג והלא כתיב לא יבא עמוני ומואבי

מנימין גר המצרי ובו'. מקשים מפרק תפלת השחר (נרכות

אמר לו ר"י וכי עמון ומואב במקומם הן יושבין והלא כבר עלה סנחריב מלך חשור ובלבל חת כל העולם כולו א"כ אפילו מנימין היה מותר לבא בקהל ועוד מקשינן אההיא דתפלת השחר דאמר פ"ק דמגילה (דף יב:) זיל לגבי עמון ומואב דיתבי אדוכתייהו כחמרה י אדורדיה שנאמר שאנן מואב מנעוריו וגו' מיהו הכא בשמעתיו לא קשיא מידי כמו שפרש"י דמנימין היה טועה וסבור שלא נתבלבלו כדקתני סיפא בתוספתא דפ׳ בתרא דקדושין אמר לו רבי עקיבא מנימין טעית הלכה כבר עלה סנחריב ובלבל את האומות לא מלרים במקומם ולא עמונים ומואבים במקומם אלא עמון נושא מלרית ומלרי נושא עמונית ואחד מן אלו מותר בכל משפחות האדמה ואחד מכל משפחות האדמה נושה את אלו (ד) והכה הכי פירושה עד כאן ל"פ אלא אם נתבלבלו אי לאו אבל כולי עלמא מודו דישנן בעולם אבל ההיא דמגילה תיקשה ופר"ת דסנחריב אע"פ שבלבל את כל העולם כולו ארץ מזרים לא בלבל כדכתיב (מלכים ב כד) בפרעה נכה ולא הוסיף עוד מלך מלרים ללאת מארנו כי לקח מלך בבל מנחל מנרים עד נהר פרת אלמא סנחריב לא בלבל (ס) והכי תנא בסדר עולם מיום שעלה מלך בבל על ארץ מלרים עוד לה זקפה רחש הבל עמון (ומוחב) בלבל דכל הנהו (י) לא אשכחן בהדיא שלא בלבלן כדכתיב (ישעיה לו) מי בכל אלהי הארצות וגו׳ ובמצרים אשכחן בהדיא שלא בלבלן אלא שטפן כדאמרי׳ בסדר עולם כשהלך לתרהקה מלך כוש ועל אותה שעה אמר בתוספתא אמר לו רבי עקיבא מנימין טעית וכו' וגמרא שלנו לא חש להזכיר לפי שלא היה כיבוש גמור אלא כשטיפת שבנה וסיעתו וגם מואב שטף כדאמרינן בסדר עולם שלש שנים ונקלה כבוד מואב (ישעיה טו) שסנחריב שמפן אבל כיבוש ובלבול לא הוה ובמואב אשכחן בהדיא דלא בלבל כדכתיב שאנן מואב מנעוריו וכי אמר ירמיה להאי קרא הוה שאנן מכלל דלא בלבל ובמגילה גרסינן זיל גבי מואב דיתיב אדוכתיה ול"ג עמון דעמון לא יתבי אדוכתייהו וובברכות (דף כח.) אמרינן] וכי עמון ומואב במקומן הן יושבין ל"ג ומואב וחורבן נבוכדנלר לא חשיב בלבול דכי היה מחריב נבוכדנלר היה מניח דלת הארץ במקומם אבל סנחריב היה מעביר לארץ ומבלבלן והכי אמרינן בפ' בתרא (לקמן מו:) גבי לח היא לח שלא בלבלה סנחריב ולא החריבה

נבוכדנלר ואף מלאך המות אין לו רשות לעבור שם ובכ"מ תולה בלבול

בסנחריב וחורבן בנבוכדנלר ולפום

א) עי׳ הגירסא בילקוט תהלים רמו תתי"ג.

> רהיטא גרס עמון בהדי מואב וליתא כדפרישית ותו לא מידי ע"כ פירושו וקשה לפירושו מן התוספתא דקתני לא מלרים במקומם הם יושבין ויש לנו לשבש כמו כן לפירושו הא דקתני לא מלרים במקומם ואי ל"ג מואבים במוספתא ועמון במגילה לא קשיא מידי⁶ : אוברית: האוברית: ה"ה דאה הוה מלי למיפרך הא דרבא והא דמנימין וחימה מאי הוה מצי לחרץ דלא הוי מצי לחרץ למלך של אומה מדקאמר ואחם בני יעקב דמשמע אכל בני יעקב קאמר ובאומה שלימה מיירי:

שנאמר °במלאות ספקו יצר לו וגו' דרש

ר' חיננא בר פפא מאי דכתיב °רננו צדיקים

בה' לישרים נאוה תהלה אל תקרי נאוה

תהלה אלא נוה תהלה זה משה ודוד שלא

שלמו שונאיהם במעשיהם דוד דכתיב יי מבעו

בארץ שעריה משה דאמר מר משנבנה מקדש

ראשון נגנז אהל מועד קרשיו קרסיו ובריחיו